

Valnød

Juglans regia

Valnød er et stort træ, der vokser i Centraleuropa.

Træet har sin nordgrænse i Danmarks sydligere dele og kan så sig selv eksempelvis på Møn og Sydsjælland.

Valnøds navn er en forvanskning af 'vælsk nød', idet 'vælsk' på ældre dansk betød noget udenlandsk og sydligt. Dens latinske navn 'juglans' bærer forstavelsen efter den romernes øverste gud, Jupiter, til hvem træet var viet i romerriget.

Træet har været dyrket og værdsat i Centraleuropa så langt tilbage at man ikke kender dets hjemsted. Det kan findes vildvoksende fra Balkan til Pakistan.

Valnød trives bedst i en velomsat let fugtig jord i beskyttede omgivelser. Det kan blive 30 meter højt. Det kræver megen plads og egner sig bedst til parker.

Valnød springer ud som et af de sidste løvfældende træer og danner en stor, bred krone med store spredtstillede blade, der har en aromatisk duft, når de gnides.

Valnød blomstrer samtidig med løvspringet med enbo blomster, hvor hanblomsterne sidder som lange nedhængende klaser for enden af forrige års skud, men de langt færre hunblomster ses som rakler på årets kortskud.

Frugten er en stenfrugt, der modner i september oktober. Stenen er stærkt rillet og omgivet af et tykt lag frugtkød, der revner og åbner sig, når kernen er moden.

Frugtkødet indeholder en stærkt farvende, mørkebrun saft, der kan være svær at vaske af. Det blev tidligere anvendt til farvning af uld og hovedhår.

Kernen består af todelt og stærkt furet og meget rig på fedt og olje. Den kunne meget vel minde om en hjerne, og valnøddeolje har været brugt som medicin mod hovedpine.

Valnød kan formeres ved at overvintre nødderne i kolde men frostfri omgivelser fx i vådt sand og så dem om foråret

Nye planter graves op efter første vækstsæson og den kraftige pælerod studses, før man genplanter planten.

Det tager nogle år før det sætter frugt. Valnød bør ikke plantes nær frugttræer, da det store træ vil hæmme deres vækst.

Valnød kan beskæres i løbet af vækstsæsonen med en vis forsigtighed, da træet er længe om at lukke sine sår.

Valnød er især kendt for sit værdifulde ved, der kan forarbejdes til møbler og endda her været brugt til propeller på tidlige flyvemaskiner.

Valnøddetræer kendes tilbage fra den danske middelalder og indgår i mange husråd,

Eksempelvis bør bleget linned ikke hænges til tørre i træets skygge, da det da får pletter. Træet giver flere nødder, hvis man jævnligt slår på træets bark.

Indtaget med enebær og blade fra Rude var Valnød et middel mod pest.

Et udtræk af bladene i vand blev brugt som et middel mod kållarver og fluer

og valnødder lagt i muldvarpegangene fordrev de plagsomme dyr.

Børn har brugt den ene halvdel af den hårde skal til at lave sig små både som legetøj.

Barken fra Valnød farver sort eller gråt, og frugtkødet med alun giver den svære sorte farve, mens frugtkød og blade især blev brugt til at opnå nuancer af brunt.

Skaller af frugtkødet har været brugt til at farve hår med(jvf. historien om Robin Hood)

Valnød dyrkes ikke kommercielt i Danmark.

I Middelalderhaven vokser valnød i potte. Den vil med tiden blive for stor for haven og har ikke nogen stor fremtid for sig.

Valnød vokser som signaturplante, dens frø ligner hjernevindinger og den må have haft virkning der!